

An. I. Nr. 9-10   Lei 10 Ex.   Noem.-Dec. 1934

TIMOCUL

Revistă Culturală

ORGANUL SOC. CULTURALE "TIMOC" a
ROMÂNILOR DIN VALEA TIMOCULUI
ȘI DREAPTA DUNĂRII

ION C. GRĂDIȘTEANU

1861-1932

Intelektual mișcării naționale a Românilor din V. Timocului și dr. Dunării

Garant responsabil: *Dr. P. Vodă Timoceanu*

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI, B-DUL CAROL I, 6

INSTITUTUL
DE ȘTIINȚE
BIBLIOTECA
III 44-

INSTITUTUL
DE ȘTIINȚE
BIBLIOTECA
III 44-

INSTITUTUL
DE ȘTIINȚE
BIBLIOTECA
3983/Vm P. 409

6258/2

258

TIMOCUL

ORGAN AL SOCIETĂȚII CULTURALE «TIMOC»

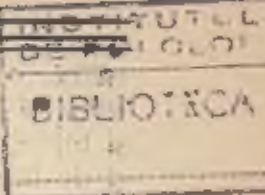
APARE LUNAR SUB CONDUCEREA UNUI COMITET

ABONAMENTE		Redacția și Administrația: B-dul Carol No. 6 București
Lei 50	„ studenți	
„ 100	„ anual pentru particulari	
„ 500	„ „ instituții	

CUPRINSUL:

Un an de luptă — — —	<i>Dr. P. Vodă-Timoceanu</i>
Tragedia românilor intelectuali din Bulgaria — — —	• • •
Colonizarea Cadrilaterului —	<i>Andrei I. Andrei</i>
Pe drumul pe care merge el —	<i>Petre Florescu</i>
O precizare — — —	<i>P. Ionescu</i>
Rădăcița Haiducul — — —	• • •
Scrisori dela frații de peste hotare	• • •
Un moment istoric — — —	<i>Crăciun Popa</i>
Vedenia — — —	<i>Victor C. Bercescu</i>
Din obiceiurile timocenilor —	<i>Ing. D. M. Truia</i>
Problema bisericească la românii de peste hotare — — —	<i>Silviu M. P. Miclea</i>
Corul bulgăresc al bisericii române din Sofia — — —	<i>Dr. P. Vodă-Timoceanu</i>
În loc de recenzii — — —	<i>Ion Goschin</i>
Informațiuni și recenzii — —	• • •

Secretar de redacție: PETRE FLORESCU

Un an de luptă

Un an de luptă, un an de sbucium.

Se cuvine deci, să facem o scurtă recapitulare a celor realizate până în prezent.

Am spus de la început, că prin revista noastră ne-am propus să înfierăm nedreptățile ce se fac fraților noștri de peste Dunăre, să aducem la cunoștința opiniei publice dezerdatele lor strigătoare — pentru a li se da școală și biserică. Măsura în care am atins acest scop inițial al

Comitetul de redacție al rev. cult. „Timocul”

Planul I: mij. D-l Dr. P. Vodă-Timoceanu, dr. D-l A. I. Andrei, st. D-l P. Florescu.
Planul II: dr. D-l Ing. D. Truia, st. D-l Av. Crăciun Popa.

nostru — ne-a dovedit-o atât presa noastră cât și bucuria stărnită în sufletul celor de peste hotare, pe care am arătat-o la timp.

Dar pe lângă acest program al nostru, noi am mai dat la iveală și alte laturi ale problemei: interdependența popoarelor balcanice pe tărâmul cultural și național în

125/2

trecut, — ceea ce înseamnă că aceste legături se pot intensifica și în viitor, — bineînțeles, dacă ar exista bunăvoință și înțelegere. Dovada este că revista noastră a fost cerută și de intelectuali bulgari din țară — și relevată chiar de presa bulgară, iar în articolul «În loc de recenzie», se arată ce influență a avut în trecut elementul românesc din Balcani asupra poporului sârbesc.

Toate aceste ne îndreptățesc să afirmăm că revista culturală «Timocul» umple un gol în publicistica românească, iar cât privește rostul ei în viața românilor din Valea Timocului și dreapta Dunării, — despre aceasta va vorbi istoria. Steagul este desfășurat! Și sub faldurile steagului se vor grupa toți acei cari vad cu ochii clari viitorul românismului în Balcani!

Știm că urgia celor cari reprezintă autoritatea statelor respective se va desfășura și de azi încolo asupra fraților noștri oropsiți!

Știm că ura contra valahului și setea de sângele lui, — nu va înceta atâta timp, cât poporul românesc cucerește zi cu zi, toate treptele posibile a unei civilizații și măririi, care este ca un ghimpe în ochii vecinilor săi.

Dar noi mai știm, că resursele morale și spirituale ale neamului nostru sunt incalculabile și credem, că nimic nu va fi în stare să distrugă graiul și conștiința națională la românii hărăziți de soartă să rămână în afara hotarelor țării lor firești.

Tari în credința biruinței noastre finale, cauzei fraților noștri de peste hotare, noi pășim liniștiți în anul al doilea de apariție, fiind convinși, că în felul acesta ne facem datoria față de cei din al caror sân am plecat, cât și față de Țară, pentru al cărei bine și viitor trebuie să ne luptăm cu toate mijloacele și forța de care dispunem.

ALEA IACTA EST!

Dr. P. VODĂ-TIMOCEANU
Prof. Soc. Culturale „Timoc”

Tragedia românilor intelectuali din Bulgaria

În totdeauna, când s'a făcut vorba despre relațiile dintre România și Bulgaria, ca în urma unui semnal dat, presa bulgară s'a grăbit să adauge că românii, supuși bulgari, și în special intelectualii, se simt în Bulgaria ca la ei acasă.

Dela cel mai mic redactor politic până la cel mai însemnat publicist și politician bulgar, — continuă să inducă în eroare, cu unicul scop de a ascunde o realitate, din cele mai teribile, deoarece românii intelectuali din Bulgaria, nu numai că nu se simt ca la ei acasă, dar situația lor este insuportabilă, — prin faptul că le aduce peirea lor sigură. Prin urmare, această minciună, care se răspândește de gazetarul sovunist, până și de profesorul de drept internațional dela Universitatea din Sofia cu o plăcere diabolică, — e pecăt de nedemnă, pe atât de brutală, din care cauză trebuie atacată și biciuită cu asprimea cuvenită.

* * *

Acum câțva timp, guvernele Liapceff-Muşamanoff, au avut o politică specifică față de românii intelectuali din Bulgaria. Partizanii acestor regimuri nimiceau moralmente pe orice român cu o oarecare cultură, — creindu-i o astfel de situație, ca să-i se ia fel de fel de impozite neprevăzute nicăeri. În tot cazul această măsură, deși mai rafinată, era oarecum mai acceptabilă. Aderenții actualului regim, ca orice novatori, sunt mai prompti. Orbiți de baioneta lor, ei nu sufăr nimic strein și atacă violent. Și bine-

Înțeles, românii intelectuali din Bulgaria sunt cea mai bună țință de bătae. În loc, însă, să recurgă la alte măsuri de rigoare utilizate până în prezent, ei, acum, pur și simplu le iau posibilitatea de a trăi. Astfel, sute de familii de funcționari publici și particulari, sunt lăsate pe drumuri, deși au servit unii câte 20 de ani în modul cel mai devotat. Toți acești intelectuali sunt de felul lor fiil de țărani harnici și buni economi, care în decurs de ani de zile, au cheltuit din micul lor venit, pentru că la bătrânețe, aceștia să le fie în ajutor.

Acum, și puținii la număr intelectuali, cari din diverse motive au rămas la locurile lor, sunt neîntrerupt insultați, umiliți și ca oameni și ca cetățeni. Față de ei purtarile sunt brutale, — iar obligațiunile lor sunt din cele mai crude. Și ei duc cu stoicism calvarul sclavului, care pot în orice moment să fie aruncați în stradă.

Acești oameni port în ei însuși nenorocirea lor: sunt români din naștere, iar dacă ar îndrăzni să-și manifesteze naționalitatea lor, vorbind o singură vorbă românească, șovinistul bulgar îi va trimite îndată ca mosafir, — agentul polițienesc, să-l conducă și supravegheze din umbră.

Cea mai grea este însă soarta acelor români intelectuali, care trăiesc în centre de mare aglomerație a elementului românesc, cum este în jud. Vidin. Aici în jurul Vidinului și orașului Lom, — persecuțiile au ajuns până la paroxism. De pildă, medicul român nu trebuie să aibe clienți bulgari pentru că este... trădător.

Advocatul român, când este chiar de partea lui dreptatea, nu poate câștiga procesul, iar dacă reclamantul român are dreptate, judecătorul bulgar nu se sfiește să permită Temidei să privească cu un ochiu spre... națiunea bulgară. Acolo la Vidin, în această Golgotă a românismului timocean, barbaria cea mai deșănțată este în plin curs. În cele 30—40 de școli din Plășile Vidin, Lom, și Cule se trimit învățători, nu de a instrui pe copii, ci de a spio-

na pe cei care se simt românește. În aceleași sate românești sunt numiți de noul regim primari cu studii superioare, — însă, bine notați ca «buni patrioți bulgari» și oameni cu voința și mâna forte.

Acum o lună de zile, presa bulgară a anunțat că guvernul bulgar va elabora un proiect de lege pentru verificarea capacității intelectuale ale cetățenilor. Asta nu este nimic altceva, decât o nouă armă contra românilor din Valea Timocului. Această diferențiere a cetățenilor a și început să gâtuie pe unii din românii intelectuali din Plasa Lom, căci printr-o simplă ordonanță au fost dați afară (ord. No. 3042 din 2 Oct. a. c.) 18 învățători pe motiv că sunt suspecti pentru siguranța statului. În realitate ei sunt bieți români, născuți din țărani români din plasa Lom, cari au numele românești, ca: Floarea, Dinu Vasilache, Niță etc., care au stat ca un ghimpe în ochii vreunui colonel bulgar.

Situația grea și fără esire a intelectualului român din Bulgaria, este mai mult ca evidentă. Și această situație este atât de tragică și teribilă, încât el este împiedicat spre a se manifesta în toate direcțiile ca cetățean. Pentru el nici nu există lege, pentru că în momentul de față ea a îmbrăcat haina decretului lege. Dar românul intelectual din Bulgaria, cere, pe drept cuvânt, aer. El dorește să trăiască, pentru că simte în el energiile potențiale ale unei nații, care trebuie să trăiască. Și oricine care-l v'a ajuta în privința aceasta, va fi socotit ca un frate.

Timocean dela fața locului

A apărut volumul de poezii

„IMNURI PENTRU ȚARA DIN VIS”

datorit colaboratorului nostru D-l Petre Florescu

Colonizarea Cadrilaterului

Printre multiplele probleme ale statului, desigur că se află și problema colonizării unor din nouile ținuturi ale țării, căștigate atât după campania din 1913, cât și după războiul mondial, unde elementul românesc se află în inferioritate numerică față de restul autohtonilor-minoritari și unde bineînțeles statul avea terenuri disponibile.

Problema colonizărilor este de o importanță capitală pentru țară, pentru că „a cucerii” este mult mai ușor decât a păstra ceea ce ai cucerit. Așa fiind, statul, imediat după război, a sesizat această chestiune și a procedat la organizarea lucrărilor de colonizare în interiorul țării. În acest scop, la început s’a creiat o Direcțiune specială în Ministerul de Domenii, care mai târziu s’a transformat în Oficiu Național de Colonizări. Cum a fost organizată această instituție, nu ne interesează, dar ne interesează rezultatele practice ce le-a dat, în urmărirea atingerii scopului pentru care a fost creiată. Pentru aceasta, vom căuta a descrie câteva stări de fapt, bine cunoscute, din cea mai importantă regiune a țării, supusă operei de colonizare, — Dobrogea Nouă.

Cadrilaterul, care se află la o depărtare numai de 50 km. de capitala țării, compus din județele Caliacra și Durostor, la anexarea lui avea o populație foarte eterogenă de venetici minoritari: bulgari, turci, tătari, găgăuți ș. a. și foarte puțini români, fiindcă cu toate că acest ținut istoricește ne aparține, elementul românesc cu timpul a fost înlocuit cu naționalități de ale nouilor stăpâni ai locului.

Totuși, numărul populației autohtone, fiind foarte mic în raport cu întinderile de pământ cultivabil, statul a găsit aci mari disponibilități de terenuri cultivabile, pe care a admis prin legea colonizărilor, să fie date elementelor românești, care vor să se așeze definitiv în acel ținut.

Îdeia a fost cât se poate de bună și de sănătoasă, fiindcă se ținea ca un întreg ținut, aproape sălbatic, să fie redat civilizației, iar elementul românesc promovat și consolidat la granița

țării, cea mai expusă invaziunilor, formând astfel o adevărată avangarda națională.

La început, colonizările în Cadrilater s’au făcut cu români din vechiul regat, dar fiindcă, dintre aceștia s’au oferit prea puțini ca să meargă acolo, s’a aprobat să se admită la colonizare în acel ținut și românii de peste hotare, doritori a veni și a se stabili în țară, în special macedo-români și români de pe Valea Timocului și dreapta Dunării.

Cunoaștem foarte multe familii de ale acestor români de peste hotare, precum și entuziasmul cu care au venit în țară pentru a fi colonizați în Cadrilater, dar cunoaștem și calvarul ce a au avut de îndurat odată sosiți în țară.

Transporturi întregi de sute de familii de macedo-români, a trebuit să stea luni de zile prin porturile Constanței și Giurgiu, să îndure cea mai neagră mizerie de foame și frig, până să găsească o modalitate de plasare a lor pe la nouile vetre în Cadrilater. Acelaș lucru s’a întâmplat și cu familiile de români timoceni, care veniți în țară au fost lăsați luni de zile, pur și simplu la voia întâmplării, pentru ca abia târziu să fie trimiși fără nici-o regulă, prin diferitele comune din Cadrilater și forțați să trăiască prin casele bulgarilor și turcilor, îndurând tot felul de neajunsuri și umilințe. Din această conviețuire forțată, desigur, că s’au născut și diferite nemulțumiri și animozități, care au dat naștere la multe conflicte, unele chiar sângeroase, între coloniștii români și populația autohtonă minoritară.

Dar neajunsurile coloniștilor n’au fost numai acestea, ele au fost foarte multe și durează chiar și astăzi încă, provenind și din felul cum au fost împroprietărit. Din cauza cadastrului și a comasării ei au fost și mulți, mai mult încă și astăzi după 10 ani de ședere în regiune, simpli arendași de terenuri, pe care le lucrează cu anul, neștiind încă unde vor fi stabiliți definitiv, din care cauză nu-și pot înjgheba încă gospodăriile, ducând o viață de nomazi, fiind forțați a locui prin casele altora sau prin bordeie. Multe alte familii au rămas și până acum nu numai neîmproprietărite, dar nu li s’a dat nici măcar pământ în arendă pentru a-l lucra spre a-și scoate existența.

Așa că, după 10—15 ani zile, de când se încearcă colonizarea Cadrilaterului cu elemente românești, rezultatul este că avem acolo un număr însemnat de coloniști, care nu și-au putut încă prinde rostul gospodăriilor, din cauză că statul prio insti-

tupile respective, n'a procedat în mod sistematic la îndeplinirea acestei opere de înalt ordin național, cum s'a procedat în alte țări. Ca o ilustrație, voi arăta ca exemplu numai Bulgaria, unde statul a îmbrățișat în toată plinătatea ei problema refugiaților, contractând un împrumut special pentru colonizarea și înzestrarea lor cu inventarul agricol necesar. Acolo, fiecărui colonist, odată cu punerea în posesia lotului de lucru, i s'a pus la dispoziție și întreg inventarul agricol: trăgători, plug, car, ș. a., cu care să-și poată lucra personal pământul ce i s'a dat.

La noi nu s'a procedat așa. În Cadrilater, mulți coloniști, neavând încă inventarul agricol necesar, sunt nevoiți a-și arenda pământurile la bulgari și turci, iar ei stau toată vara cu mâinile în sân, privind la alții cum muncesc. Și n'au inventar agricol, pentru că majoritatea din ei fiind oameni săraci, n'au avut mijloace bănești ca să-și procure și atunci se impunea ca statul să le procure pe credit acest inventar, fie direct fie prin acordare de credite prin băncile populare sau alte instituții de credit ale sale.

Nu s'a făcut nici una nici alta, iar rezultatul este, că astăzi, încă mulți coloniști români în Cadrilater nu și-au înjghebat gospodăria agricolă, iar în general luați, toți acești coloniști se afla într-o stare economică cu mult inferioară minoritarilor autohtoni, lucru ce nu ne încântă, întrucât acești români dacă ar fi fost ajutați în mod eficace, prin munca lor ar fi putut să se impue economică încă de mult în fruntea regiunii de peste Dunăre.

Pentru înlăturarea acestei stări de lucruri, foarte dăunătoare atât intereselor economice cât și celor naționale ale țării, se impune, ca guvernul să ia măsurile necesare pentru a veni cu un ceas mai devreme în ajutorul coloniștilor români din Cadrilater, spre a face din ei elemente de producție agricolă intensivă și a-i ajuta să se așeze definitiv la nouile lor vetre.

Dar pentru desăvârșirea acestei opere, se cere în primul rând, ca statul să pue la dispoziția coloniștilor credite eline și pe termen lung, pentru a-și putea construi locuințe și a-și procura inventarul agricol.

A. I. ANDREI

Pe drumul pe care merge el...

Soarele se ridicase sus pe cerul limpede de dimineață, aproape de doi stâneni, iar ciocărlia demult încetase a-și mai revărsa valurile de triluri cristaline deasupra câmpilor, care odată cu primăvara începeau să se desmorțească din adâncul lor somn de iarnă. Și cu toate astea, Neața alu Florea, încă nu dejugase vitele sale spre a se odihni, precum și a îmbrăca și el ceva de ale mâncării, cum de altfel facuseră demult vecinii lui.

Dar, ce s'o fi întâmplat, pentru Dumnezeu, cu această ființă, de nu mai vine? se întrebă el. Nu este vorbă ca, satul e cam departe de locul unde răscolea el cu plugul său pământul, dar totuși, trebuia să vină! Cum au venit celelalte femei, nu putea să vină și ea?

Se mai uită apoi la soare, iar după aceea, iarăși începu să strige la bieții boi, care la rândul lor ispașeau și ei păcatele stăpânului lor.

Cine știe ce-i s'o fi întâmplat, îi trecu lui prin cap. Nu cumva să fi primit vre-o scrisoare dela baiat?

Dar atunci, se gândi Neața, — cu atât mai mult trebuia să dea fuga încoace! Sau, — poate că ceva rău, neprevăzut? continua el să se frământa.

În fine, își zise el, ce o fi — vom vedea și începu din nou să otințească pe Murgea și Rujean cu noduroasa-i strămurare.

Hai, hai copii, hai...

Neața alu Florea era un omuleț, a cărei viață nu prea facuse cunoștință cu grădina bucuriilor pământești. Un întreg și neîntrerupt șir de necazuri și grele corvezi, iata

cu ce a fost dăruită această ființă. Încă de mic copil, parcă și-a prevăzut el că soarta lui nu prea va fi protejată de bunele ursite, — ci din contra, — viața lui va fi un adevărat chin.

S'a întâmplat că la etatea de 12 ani, el a ascultat la hora satului un meșteșugit lăutar, de care s'a legat, parcă l'a cunoscut de când s'a născut. Și-a cumpărat o diplă veche și a pornit-o la drum cu ei prin satele dinprejur, la diverse jocuri, petreceri, lărmuri, etc. Se simțea așa de ușor și fără grije, încât el vroia ca lăutar să moară. Din toate cântecile pe care el le ascultase și plăcuse dela meșterul său era acela despre -drumețul îndrăgostit de iluziile sale și care pleacă spre a-și căuta o viață mai bună și mai fericită.

«Pe drumul pe care merg eu
Necazurile curg ca un pârâu,
Visurile cresc ca o floare
Ce în zorii dimineții moare».

Așa a dus-o el hoinar o vară întreagă, cutreerând cu meșterul său satele, înveselind cu lautele lor lumea, până ce într-o zi a fost găsit de tat-su, care, infuriat pe el, i-a spart lauta și l'a adus legat acasă. Odată cu asta s'a și spulberat unicul lui vis din fragedă tinerețe pentru o viață plină de libertate și învăluită în necunoscut.

De atunci el s'a legat de rostul zilnic al casei, s'a însurat după câți-va ani, a făcut câțiva copii din care, murind o parte, a rămas numai cu unul. Când era încă mic, el i-a îndulcit amarul zilelor lungi și cenușii ale satelor noastre, dar mai târziu vrând să-l facă om învățat, l'a dat la școală și acum câțiva ani a luat și el drumul necunoscutului și al libertății, trecând peste Dunăre, în țara românească.

Unicul lui fiu, plecase și el ca tat-su acum 40 ani în urmă.

«Pe drumul pe care merge el»...

— Bună ziua bărbate, rosti Leana, nevasta lui Neața.

— Bună să fie, baigui el, abia deșteptat din îngân-durarea sa, în care căzuse. Aproape că se speriasse.

— Ei, ce-ai pățit femeie? întreabă Neața, cam buimăcit.

— Nimic Neața, nu știu — necazurile, — așa suntem noi femeile.

— Cum așa? vru mai precis să se lămurească el mai departe.

— Pai, nu știu, a venit o scrisoare dela băiatul lui Pascu. Nică și am crezut și eu că va spune ceva de fiul nostru.

— Ei, — și, — cei cu asta? continuă el să o descoase.

— Cum, cei cu asta? Tu nu știu cum sunt mamele? Ah, ce mai sunteți și voi bărbații — parcă.... și începu a plânge.

— Hai, hai, nu fii muere proastă!.. Vezi-ți de treabă și lasă-l în pace pe Lică al nostru, că Dumnezeu are grije de el! Inimă păcătoasă de mamă! adaugă el puțin cam supărat. Ce vrei dela băiat, s'a dus la școală și pace!

— Bine, să fie și așa cum zici, adăoga ea. — Hai, vino de mănâncă, zise cu ochii plini de lacrimi blata femeie, a cărei durere, era așa de mare din cauza despărțirii de unicul său fiu, neputând fi înțeleasă chiar de tovarășul ei de viață.

Neața alu Florea, dejugă vitele și se așeză să ia ceva în gură. Dar, cum putea el să mănânce liniștit? El, deși vroia să pară că e mai puternic decât soția sa, totuși bu-căturile i-se opreau în gât ca niște șomoldoace.

Tăceau amândoi, fiecare ascunzându-și în sufletul lor durerea. El continua să-și satisfacă stomacul său, care însă nu-l împiedica să se gândească la treburile lui gospodărești și a lipsei unicului său fiu plecat în țară să învețe carte românească, iar ea nimic nu simțea din jurul ei, fiind co-pleșită de chinul de a ști că cea mai dragă a ei ființă este departe de ea.

După ce termina operația aceasta plictisitoare, el tăcut înjuga din nou vitele la plug și aruncând o privire în zare

vazu dela «La Pogoane» locul unde se afla el, cum se întindea în depărtare câmpia fără margini de pe lângă Dunăre până la gurile Timocului, iar în spre miază-zi de tot se vedea ca prin vis Carpații, încă albiți, parcă vroia să-și vada copilul întorcându-se acasă mare și puternic. Apoi plecă din nou să-și urmeze dragele lui animale și plugul care răsturna ritmic brazdele calde și negre de pământ.

Pe drumul pe care merge el...

PETRE FLORESCU

Noile isprăvi ale dictaturii bulgare

Patriotarzii bulgari din jud. Vidin, după ce au curățat toate școlile, instituțiile și întreprinderile particulare de elementul românesc din jud. Vidin, acum citind în ziarul „Noi Dni” (zilele noi), No. 38 din 6 Octombrie 1934, aflăm că operația aceasta patriotică s'a întins și în com. din jud. Plevna, Vrața, etc., cum sunt de pildă: Niță Dinolof (Dinu) din com. Cule-Mahala; Ion Costof (Costea) din aceeași comună, Ștefan St. Balaceff (Balaciu), idem; Cristea M. Florof (Florea), din com. Călugăr-Mahla; Petre N. Bancof (Băncă), idem; Vitca L. Monof (Monea) din com. Razgrad-Mahla; Florea N. Vasilacheff (Vasilache) din com. Tîbăr Varoș; Marin Gheceff (Ghecea), idem, etc.

Toate aceste destituiri se fac numai pe un simplu motiv, că sunt români.

Mai este nevoie de comentări?

O precizare

Din anul 1923, problema românilor din Bulgaria a intrat în preocuparea oamenilor politici români și bulgari.

De câte ori s'a discutat lichidarea litigiilor pendinte între ambele state, de atâtea ori s'a ridicat și această chestiune. Cu toate acestea, întreaga presă, precum și toți amicii politici din statul vecin, consideră că aceasta este o creațiune artificială a diplomației române ca să refuze acordarea de drepturi mult «asupriților» (?) bulgari din Dobrogea.

Nu s'a găsit până în prezent un singur om politic sau de știință în statul vecin care să privească problema cu curaj și să dea un răspuns obiectiv.

Știm că se tem de o precizare, ca nu cumva o astfel de marturie să fie exploatată de noi, folosind-o ca un argument în sprijinul tezei noastre.

Noi, însă, afirmăm cu tărie, că nu avem nevoie nici de martori și nici de vechi documente istorice pentru a dovedi origina noastră, (deși există).

Noi invocăm un singur argument, ne sprijinim pe un singur document de notorietate publică: — limba și tradițiile noastre.

Sunt, sau nu sunt acestea românești? La acesta invităm să răspundă «amicii» noștri din Bulgaria. Și dacă DA, de ce continuă să ne servească diferite teorii istorice, carî mai de care bogate în fantezie?

În ceea ce privește argumentul suprem al amicilor noștri, că problema românilor din Bulgaria, este creațiunea Statului Român, cu scopul de a contrabalansa problema fraților lor din Dobrogea, noi ținem a preciza, că nu se poate creia din neant o problemă și că problema timocenilor există decând ei locuiesc acea regiune.

Atunci când s'a pus în discuțiune, nu s'a făcut altceva decât de a se profita de momentul istoric. Punerea în discuțiune nu s'a făcut de Statul Român, ci de noi, intelectualii români din Timoc, fiii care purtăm raza călăuzitoare a părinților și fraților noștri rămași în întuneric, noi, reprezentanții firești și deaceea, numai noi suntem factorii instituți de a revendica drepturi în numele lor.

În spatele nostru stau zeci de mii de români, frați de-ai noștri, rămași în Valea Timocului și dreapta Dunării. Prin aceasta vream a pune la punct pe adversarii noștri care eman păreri fără răspundere.

Noi apreciem poporul bulgar în mijlocul căruia ne-am născut și am crescut și dacă acest popor dorește în mod sincer colaborarea cu România, să binevoiască a ne acorda drepturi. Atunci noi vom forma puntea spirituală între ambele state. Numai astfel se va contribui în mod real la propășirea ambelor națiuni, pe care atâtea interese comune le leagă. Și apoi românii din Timoc au dat cu prisosință dovadă de cei mai loiali și pașnici cetățeni ai Statului Bulgar. Prin acordarea de drepturi culturale și libertate deplină în manifestarea vieții noastre spirituale, noi nu vom schimba atitudinea noastră față de statul respectiv. Din contra, încă mai adânc se va întipări în sufletul nostru dragostea de acel popor, care știe să respecte drepturile noastre sacre.

Se mai obiectează adesea, că așa zișii români din jurul Vidinului, nu constituie o minoritate etnică, nefiind recunoscuți de tratatele internaționale și ca atare, nu se pot pune sub ocrotirea clauzelor respective.

Eroare profundă.

Din litera și spiritul acestor tratate se vede clar că ele numai definesc o minoritate și nicidecum nu determină grupurile respective.

Populațiunea din jurul Vidinului întrunește toate elementele cerute de aceste tratate și ergo constituie o mi-

noritate (voi reveni într'un articol viitor amănunțit asupra acestei chestiuni).

Iată dece, noi, intelectuali români din Timoc, afirmăm sus și tare că, vom lupta fără preget până la izbânda finală.

Noi nu cerem numai drepturi culturale dar și o participare egală la distribuția bunurilor Statului Bulgar, pentru care părinții și frații noștri au varsat sângele în apărarea granițelor și independenței Bulgariei, și tocmai deaceea nu trebuie să fim tratați cu dispreț.

România în diferite rânduri a întins în mod sincer mâna Bulgariei pentru o strânsă colaborare.

Ambele popoare sunt egal de viguroase și numai pe calea unei sincere colaborări, ele vor prospera și vor aduce prinosul lor pe altarul păcii.

Dar o colaborare nu este posibilă decât atunci când vecinii dela sud vor conveni la acordarea de drepturi românilor din Valea Timocului și dreapta Dunării.

Rezolvarea cea mai echitabilă este aplicarea principiului reciprocității în toată plenitudinea lui.

Acesta este drumul cel mai drept și posibil.

Așteptăm.

P. IONESCU
avocat

Rugăm ca D-nii abonați și cititori ai revistei noastre, care au primit regulat revista noastră pe întreg anul în curs, să binevoiască a trimite la redacție costul abonamentului

---

Rădoiță haiducul

(poveste populară)

Printre cei mai vestiți haiduci ai Timocului, a cărui faimă și acum se cântă de cântăreții populari, este Rădoiță haiducul. Isprăvile și faptele lui vitejești din timpul turcilor sunt cunoscute cu deamănuntul, tot așa de bine ca și a celorlalți frați de cruce ai lui — Stângă, Velcu și Zdrelea.

Se duse vorba departe despre puterea și meșteșugul lui, cum se lupta Rădoiță, încât Pașa dela Vidin adună o mare oaste ca să-l prindă.

El însă se plimba prin munții Balcanilor, ca o căprioară, trecând încoace și dincolo peste Timoc, — fără să-i pese de cineva.

Dar se întâmplă odată că el a fost prins de turci, prin trădare, și atunci turcii hotărâră să-l omoare. După ce l-au condamnat la moarte, Rădoiță se rugă de Pașa ca să-i dea drumul să-și facă și el ultima rugăciune, spre a-l împărtăși preotul după datina strămoșească.

Dar, după ce se terminară toate acestea, Rădoiță reuși să lege pe preot cobză, îi îmbracă hainele lui și zise turcilor: „poziți acum că Rădoiță e gata de spânzurat, și în timpul acesta scuiându-și în tălpile picioarelor spune: — Rădoiță mă cheamă — și-o rupe din nou în munți.

Văzură turcii că au fost păcăliți și jurară că se vor răsbuna.

Mult timp l-au căutat pe Rădoiță, — dar turcii n'au putut să-l prindă — căci el se preschimba în tot felul.

Atunci cadăna lui Pașa din Dii se hotărâște să dea 1000 lire turcești celui care-l va prinde. Rădoiță, știind pe turci că sunt turlaci, — se gândi să le mai joace încă o festă și se duse la badea Niță, — om sărac luciu din satul lui natal și îi zise: Niță, vrei tu să te îmbogățești?

Bietul om când îl văzu pe Rădoiță — îngheță de frică. Vai de măicuța mea, m'a ferit Dumnezeu, — răspunse Niță.

— Ce, nu vrei să mergi cu mine? se răsti Rădoiță la el.

Badea Niță tremura vargă, — de nu știa ce să facă. În fine, se duseră ei până la oraș și turcii deteră 1000 de lire sârmanului Niță și pe Rădoiță îl băgară la închisoare.

Bietul om își făcu cruce și rugă pe Atotputernic să dea sănătate și putere lui Rădoiță, ca să scape din nou din mâinile bașibuzucilor.

Ei, iată că turcii îl pedepsiră din nou pe Rădoiță cu moartea, — dar, mare le fu mirarea, când auziră că el murise în închisoare. Când ereau gata să-l ducă la groapă, — cadăna lui Osman Pașa spuse să nu-i facă nimic pentru că Rădoiță iar îi vor înșela. Apoi se adunară la sfat și hotărâse ca să-l supună la cele mai teribile torturi.

Îl pun în mijlocul orașului — și pentru a vedea dacă este mort, — aranjează ca o horă de fete mari să joace în jurul lui, dar Rădoiță se face că nu vede și nu aude. Numai când a trecut pelangă el iubita lui a mișcat puțin din mustață și ea atunci s'a făcut că-i cade batista pe obrazul lui Rădoiță.

După aceia aduc un mare balaur din munți și-l pun pe pantecele lui Rădoiță, dar șarpele frate cu haiducul, pricepe că Rădoiță nu este mort și nu-i face nimic. Astfel Rădoiță scapă și din ghiarele șarpelui.

Nu trecu mult și turcii hotărâră să facă foc pe pieptul lui Rădoiță, dar Dumnezeu avu grije de Rădoiță, că atunci dăde o ploaie torențială, încât și din pericolul acesta scăpă.

Cadăna, nevasta lui Osman Pașa, tot nu vroia să se dea bătută și atunci spuse că Rădoiță să fie legat cobză și aruncat în Dunăre, dar el umilându-se rupse funile dela mâini și picioare și eși la mal, spre spaima turcilor.

În cele din urmă, turcii, nemai știind ce să mai facă cu acest om, aduseră un cal mare și năruș și-l legară de coada lui. Dar când să plece calul, Rădoiță, căruia atât îi trebuia, dintr-o dată se aruncă pe coama calului ca un fulger și le spuse din sbor turcilor, — la revedere.

Nu trecu mult timp și Rădoiță coboră din nou din munți. Îmbrăcat în haine de derviş se duse în palatul lui Osman Pașa, unde cadăna lui îi dăde multe și scumpe daruri spre a se ruga Domnului pentru păcatele ei, căci mult l-a chinuit pe Rădoiță.

La eșire din palat, însă, Rădoiță lăsă să se strecoare un bilețel în care spunea că dervişul a fost însuși Rădoiță. Cadăna de spaimă a căzut bolnavă. Zi și noapte ea îl visa pe Rădoiță. Într-o zi însă prefăcându-se în cerșetor intra pentru ultima

oară la Osman Paşa în palat unde îl tăie pe el şi pe cadână.
 Până ş-a dat sufletul, Rădoiţă a trăit în munt Timocului,
 a arând ei tenacitatea creştin şi nevoiaşi. Cătecele popu-
 late, românesci şi de sărbătoare ne amintesc şi acum despre
 viaţa lui sbuciumată de haiduc

A. Rădoiţă
 Timocul

O scrisoare dela un învăţător român din Banatul lugolsav

În toamna aceasta am auzit că apare la Bucureşti revista
 „Timocul”, pentru românii din Timoc

Foarte mare bucurie am despre acest organ, căci eu des-
 pre români din Valea Timocului, mai m'am gândit cum s'ar
 putea raţionaliza, fiindcă foarte sunt influenţaţi de slavi, mă
 gândeam căci ar fi bună pentru ei o gazetă tipărită cu li-
 tere cirile, dar să fie dat şi alfabetul latin, ca ei să în-
 vete, chiar astă 'arnă am trimis la Valea Timocului
 „Nadejdea”, nişte articole şi le spuneam la ei dela „Nadejdea”

Mare bine ar face dacă ar putea să tipărească un ziar cu
 litere cirile pentru timocenii, sau să roage cercurile culturale
 din România, dar nu mi-au dat la acestea nici un răspuns.
 Acum de organul Timocenilor, foarte sunt bucuros şi
 mi s'are când ceva mi amintit. Vă rog, căutaţi pe toate căile
 să puteţi baga cât mai multă lumină în aceşti fraţi ai noştri
 slavizaţi, căci biserici şi şcoli române nu cred că mai dau
 Sarbi, căci şi la noi în Banat stă şcoala numai pe un picior, dar
 uneori şi numai într'un genunchiu. De multe ori citesc în ziarul
 „Lumea şi Ţara” din Cluj şi în ziarul „Mădăraş” din Lugoj
 şi alţi funcţionari de stat, aşa de geaba

Ce ar fi dacă s'ar economisi cel puţin un milion ca să se
 poarte grije pentru aceste lucruri, şi să se cheltuiască pentru
 întinderea culturii la românii din afar de hotarele României,

căci dacă nu ne dă statul român mână de ajutor nici noi nu
 putem face cine ştie ce, căci n'avem apostoli atât de iscusiţi şi
 de pregătiţi cum aveam bunăoară: Gheorghe Lazăr, Asachi,
 Eliade, etc. Adeseori vin la noi în Banat românii din Timoc şi
 îi întrebăm de şcoli şi biserici, iar ei se minună când aud
 că la noi se serveşte în biserici româneşte. Se întâmplă că
 uneori vin câte unii pela biserică, căci ei sunt foarte înapoiaţi
 de noi. Vă rog cu cele mai dulci rugăminţi să-mi trimiteţi
 nişte numere din „Timocul”, căci dar voi putea să fac şi
 eu ceva cu ele printre ei, căci este nişte sate aproape de Ro-
 mania în drept cam cu Covia (Cubinul), anume Brejan, aproape
 numai români, dar şi altele mai este, căci nu le ştiu la toate
 numele. Aştept bucuros să-mi vină din partea dv., cât mai
 în grabă, cu Dumnezeu înainte.

Vă salut cu toată stima, T. F.

Urăm cititorilor, abonaţilor, precum şi
 /raţilor de peste hotare ca nouă an

1935

să le aducă sănătate, bucurie şi cât mai
 : — * mult belşug : — :

Un moment istoric

Hotarele sunt numai de formă, căci Dunărea desparte două țări, iar nu două popoare.

Pe timpuri, când barbari năvăleau ca puhoaiete nesfârșite Aurelian a semănat printre Balcani, Romani, la fel cu cei din Țara Românească

Dar timpul a trecut și lumea romană s'a clasat pe popoare și astăzi Dunărea desparte România de Bulgaria și Iugoslavia

Dupa cum se știe, însă, populația cuprinsă în granițele Bulgariei și Iugoslaviei nu este toată bulgară și sârbă, căci pe malul Dunării și Timocului, reamănescențele lui Aurelian, sălășluiesc astăzi, știind prea bine că sunt români, dar ce pot face ei?

Dunărea îi desparte..

Ei îi știau, așa cum mai înainte știau pe țărani de peste apă, cu cari se asemănau la vorbă și obiceiuri, nu știau însă că sunt frați ai acelui neam

Adesea ori vorbe nevinovate porneau de pe ambele maluri dela îi acelui popor, dar pe care Dunărea tirană i-a răsărit.

Se supărau Timocenii când Bulgarii și Sârbii le spuneau desprețuitor „mămăligari și valahi scârboși“, considerând insulta numai în faptul că îi făceau frați cu frații lor

Era o denegare involuntară pentru că lipsea cineva care să le spună Timocenilor că sunt Români. Această stare a dăinuit până la izbucnirea războiului mondial, care a prilejuit să se cunoască frații între ei, iar după război, am văzut organizată o excursie a studenților Români dela Universitatea din București în Timoc

Cu această ocazie s'a făcut reciproc aceiași constatare curioasă, dar fericită, atât vizitatorii cât și primitorii, nu se deosebeau prin nimic...

Era în ziua de Sf. Maria 1923, când în comuna Stanotarn din județul Vidin, se serba patronul Bisericii, unde se adunaseră Timocenii de prin toate comunele.

Pretutindeni fiori și bucurie! Era așteptat grupul de excursioniști Români

Studenților Români nu le veneau să-și creadă ochilor când au fost întâmpinați român-ște. În biserică s'au cântat cântece pe care toți le-au înțeles și de care s'au minunat. Studenții Români glorificau pe Dumnezeuul bun, care-i indemnase să

în Timoc. Apoi într-o voce și simțire, fiu din același sânge au cântat împreună, iar la intonarea muzicii românești s'a încins hora, sevan al frăției și al unității. „hai să dăm mână cu mână ce i cu inima română“, refren care făcea să întindă hora mare, uniți în gând și simțire; vedeai româncea timoceană mână în mână cu studentul bucureștean, sau chipeșul flăcău timocean între studentele bucureștene! A fost o sărbătoare ca în basme, căci nu s'a mai pomenit alta ca ea!

Bătrani și bătrâne întinerii vărsau lacrimi de bucurie, studenții rânduși pe la toate mesele arătau acestora că sunt români și frați ai acelui neam

Ca sub același torent toțiereau încălzit de aceleași sentimente și deodată de-a o masă un bătrân nins de ani și încovoiat de povara lor, grăi în cuvinte rare, dulci și graul lui părea o poveste din toți de nopți: „vă salutăm cu toții iubiți studenți și Domnul să dea ca Dunărea ce ne desparte să se încovoie într'un cot, și să ne cuprindă la un loc“

Aceasta este marea dorință a Românilor Timocenii, cari vor să fie și ei în Țara Mamă.

Proporțiile de înălțare sufletească, alinsă de această sărbătoare au fost așa de mari, încât a avut urmări nemaipomenite copiii mici, unii chiar fără știrea părinților, au trecut Dunărea, cuprinși de dorul de țară pe care ei și o închipuiau ca un paradis și unde să se adape la cultura națională nemai vrând să mai continue la școlile de acolo, unde îi se dădea învățătură într-o limbă urâtă lor și pe care de acum încolo nu vor s'o mai audă!

Iși poate cineva închipui ce răsunet a avut excursia studenților noștri în inima Românilor Timocenii, încât să vedem copii mici, părăsindu-și părinții și locul nașterii de dragul cărței și al unui neam pe care ei și-i închipuiau în imaginația lor tine-rească — ca ceva aproape de Dumnezeu.

Deșigur, că, mentul acestei transformări în sufletul Românilor Timocenii se datorește în mare parte grupului de studenți excursioniști, care s'au întors la București cu inima plină, și că de aci înainte ei au creat pentru România un moment istoric, cuprinzând problema drepturilor la viață culturală a fraților lor din V. Timocului și dr. Danării

CRĂCIUN POPA

Avocat Secretar General al Soc.
Culturale „Timoc“

Vedenia

Începuse să ningă

Fu guri mari și argintu, se topea pe nesunțite în apa rece și incoloră

Ion Pogon stătea îngândurat și trist în cămăruța sa pustie și afumată. Toți colegii lui plecaseră în vacanța Crăciunului acasă, numai el n'avea unde să se ducă. El era rupt ca o frunză dintr'un copac secular și aruncat pe alte meleaguri.

Se gândi la clipele sale din timpul copilăriei petrecute pe malul Timocului, care de mii de ani se strecoară lenes printre malurile sale acoperite de ierburi, răchită și diverse arbori.

N'avea nici o știre dela ai săi. Poate că s'o fi prăpădit mamă-sa, unca fință, care l-a deplâns în ascuns la plecarea lui bruscă acum 10 ani de zile.

Era ziua Sf. Maria, cea mai mare sărbătoare a satului. Ca întotdeauna a fost și atunci lume multă necunoscută. Nici acum, după alăția ani, nu poate să-și aducă aminte cum micul Ion Pogon a putut să plece delângă măicuța sa cea dragă. Se vede treaba că ceva în sufletul lui se petrecuse, lăra a înțelege el, și a plecat în grabă cu studenții, veniți dela București aci.

La început nu prea se gândea la locurile pe unde copilărise, fiind între băcți, care-l înțelegeau și-l ajutau, dar cu timpul, încetul cu încetul, el porni să simtă ceva greu și apăsător în suflet. Cu școala mergea destul de bine și profesorii erau concilianți cu el.

Încercase de mai multe ori să afle pe căi lăturalnice ce era nou prin satul lui, dar nu isbutise.

În cele din urmă își zise că soarta, dacă a vrut așa cu el, de ce să se pună contra? Cea mai mare ușurare sufletească, o avea, amintindu-și că profesoara din satul lui natal, mereu îi zicea: „valah, valah spurcat”, iar acum, se simțea mândru că este român.

Se scula parca se deșteptase dintr'un somn amorțitor. Arun. o privire fugară în jurul lui, dar inima l-se împietri. Zidurile internatului erau reci și mute. Deși căuta el să se sustragă de sub influența amintirilor sale, totuși Ion Pogon, acest fiu al Timocului, nu se putea liniști. De prima oară simți în viața lui, ce greu e să fii departe de-ai tăi, și de a-te sunți strein între ai tăi.

Își strânse pumnii, de îi trozniră degetele, iar dinți îi clănțaneau în gură de infuriat ce era, par'că ar fi fost în mijlocul unor munți înzăpeziți. O mică fâlfăială, par'că vedea apăsându-se în fața ochilor lui.

O, nu! Nu! — se răsti el, — par'că ar fi avut pe cineva în față — și obosit se trânti pe patul său, care nu prea semăna cu celelalte ale tovarășilor săi. Frământat de atâtea gânduri și simțăminte, elevul Ion Pogon adormi, ca un ostaș după o grea luptă.

Se înoptase deabinelea. Ion Pogon adormise cu gândurile sale ce-l frământase prin istorie.

Acum, în somn, putea să-și revadă streasna părintească în voc, putea să-și contemple în libertate câmpiile din jurul satului lui.

Cel puțin — vis el va sta de vorbă cu scumpa sa mamă, care, cine știe, poate că azi nici nu mai trăia. Acolo pe marginea Timocului, Ion Pogon, deseori o întâmpina pe ea când se ducea seara cu vasele spre Timoc.

Dar ce lată e tresăr din somn. Par'că cineva îl apucase de gât și îl strângea de moarte. Repede se sculă în picioare și începu să brăvească în jurul lui. Dar, nu mai văzu nimic, absolut nimic. Da, a fost numai un vis.

Elevul Ion Pogon, se desmetea cu greu din tremurătura care-l apucase. Și-aduse aminte prin ce trecuse. Se făcea că se găsea în casa din sâtuțul lui. Mama lui îl primise cu brațele deschise. Începuse să-l mângâie. El se simțise așa de fericit... Acum se deșteptase din nou între cele patru ziduri reci și pustii. A fost o vedenie... Desigur, o vedenie.

Vedenia lui Ion Pogon, încă îl încălzea.

VICTOR C. BERCESCU

Din obiceiurile timocenilor

Obiceiurile strămoșești ale românilor timoceni, în special la timoceni din jud. Vidinului, care prezintă sămburele mișcării timocene, sunt foarte variate și bine păstrate.

Toamna, cum se termină munca din câmp. Incep — serbările patronului. — Fiecare familie își alege o sărbătoare ca. Vinerea mare, Sf. Arhanghel, Sf. Dumitru, sau Sf. Nicolae, pe care și-o serbează cu mare pompă și veselie. — Familia care își serbează ziua, pregătește mâncări și toate bunătățile trei zile de-a rândul. — În prima zi, letele familiei, sau a rudelor, când în familie nu sunt, împart „moșteori” (pomană, pită din pâine și mâncare) pela toate rudele din sat. Seara, un băiat din familie pleacă iarăși pela toate rudele, pe care le poartă la masa de seară.

La masă se adună 10—20 de bărbați, după caz, și tot atâtea femei cu copii, într-o parte bărbații și în alta femeile cu copii; aceste mese se ășează uneori, chiar, în camere separate. La familiile mai înstărite aceste serbări sunt mai fastuoase, permițându-și luxul de a avea și lăutari. — Serbarea durează trei zile de-a rândul și care se face de orice familie cu mare bucurie, fiind tradițională.

Iată ce se spune în cântecele hazlii locale despre poșta unuia care aștepta să fie invitat la serbarea patronului.

Fă-te burtă foale
C'a venit Vinerea mare!

Și tot așteptând, dar nefiind poștit de nimeni, ... mai departe:

Fă-te burtă la loc
că n'ai avut noroc!

Din toamnă până în primăvară, încep seriile de nunți, pline de veselie, avânt tineresc și speranțe noi. — Înainte vreme, nunțile durau 8 zile în șir, dar acum, durata nunților s'a redus la o singură zi, din spirit de economie și din cauza greutăților materiale, cari se accentuează tot mai mult.

Duminică dimineața, în ziua propriu-zis a nunței, toți nuntași ginerelei, în căruțe, crabriolet, și briște cu lăutari, iar flăcăii călări pe cal, în frunte cu ginerele, pleacă să ia mireasa dela socri. Aici, mireasa îi întâmpină cu daruri, făcute de mireasă, din țesături, broderii și lucruri de mână și pe care le împarte nuntașilor. După aceste daruri se constată îndemânarea și hărnicia miresei. — Dela socri nuntași pleacă la biserică pentru cununia tinerilor, deunde apoi se întorc la ginere unde începe veselia și jocurile.

După masă, se procedează la „învelirea miresei”. În curte pe o grăpă se ășează mireasa, nașa dă jos vâlul depe capul miresei și învelește capul cu o basma de femeie. Cu aceasta mireasa își ia plângând ultimul adio dela viața de fată, iar lăutarii îi cântă baioconitor:

Taci mireasă nu mai plânge
Că la mă-ta te vei duce
Și mireasă te vei vedea
Când iarba „în valră va creștea”!

Atât la serbări cât și la nunți, lăutarii — trubadurii populației timoceane, — cântă cântece vechi din trecutul vieții sbuciumate a românilor. — Astfel, se cântă cântecele temutului pandur care a luptat contra turcilor, pândind la drumul mare și atacând deligențele turcești, apoi împarte prada săracilor, precum și alte cântece naționale cari amintesc despre viața Domnitorilor din țara românească, cum este de pildă cântecul lui Constantin Brâncoveanu.

În afară de petrecere, veselie dela serbări și nunți, timocenii nu uită să onoreze memoria și celor dispăruți. După moartea celui care a fost drag familiei, la a 6 săptămână, i-se face pomană propriu-zis. Se întinde o masă lungă în curte sau pe stradă, la care se ășează numai copii, stând turcește pe pământ și cari, din când în când, strigă în cor: „Dumnezeul să-l ierte”. Aceste pomeni, deși costisitoare, se fac cu sfințenie, indiferent de starea materială a familiei. În unele cazuri, unde mortalitatea este mare, aceste pomeni au prilegiuit sărăcia completă a familiei.

Tot pentru morții, la fiecare sărbătoare mare, la Crăciun, Paște, Sf. Gheorghe, Sf. Petru etc., vecinii își împart moșteori între ei. — În sămbăta morților din luna Maiu, oamenii dau

LEGENDA:

Romanii din județul Plovdiv Bulgaria
 A. ---. Frontiere
 Romanii depe Valea Timocului (Bulgaria
 și Iugoslavia).

de pomână îmbrăcăminte atât pentru cei morți, cât și pentru ei însuși, ca să aibe pe lumea cealaltă

În ziua de ajun în zorii zilei, copiii în grupuri de 10—15, înși umblă cu colinda¹⁾, strigând în cor la ușa oamenilor :

Sculap și ne dă colinde?!

De nu, vă moare porcu'n cotet.

Când li se dau colinde, de bucurie și mulțumire, zic

Cată țigla pe casă,

Atăta poli pe masă

lar în caz de refuz, spun:

Cata ugiă pe casă

Atârna șocău*! pe masă

După terminarea colindului, la despărțire, copiii își zic:

Maț gras.

Haideți băieți acas!

Deasemeni, în timpul sărbătorilor de Crăciun, băețu umblă cu steaua și vicleemul. Primăvara, în săptămâna albă, se fac în câteva locuri în sat furdume (scrânceobe) unde se adună multă lume, fiecare așteptând rândul să fie învârtit în scârcim de către flăcăr în ziua de Sf. Toader, la marginea satului se fac alergările de cau, la care iau parte întregul sat. Nu lipsite sunt și horele naționale din fiecare sărbătoare și Dumine.

Și multe alte serbări se fac la românii timoceni, de mare valoare morală, căci, la aceste ocazii, se uită toate necazurile și neajunsurile vieții, precum, toate certurile și urile vechi, ce năstă în firea romanului să poarte, strângându-și mâinile pentru o înfrățire nouă.

Ing. D. TRUIA

14. Colinda propriu zis este un ciomag din lemn de lei cojit și vârgat în dungi albe, obținute prin arderea părților cojite și nelavete cu coale anume înfășurate serpuitor pe bat.

2). Column: 1 142

Problema bisericească la românii de peste hotare

Vorbire ținută la Congresul General al studenților de răsărit de la Băile Herculane 1934, în numele „Federației Studenților Români de peste hotare”

O importantă problemă, vitală pentru neamul nostru este a fraților rămași în afară de hotare

Un capitol neglijat este soarta Bisericii Ortodoxe Române din străinătate. Peste un milion de suflete românești nu pot fi salvate prin convertirea lor la altă credință, ori prin deșertarea țării și așezarea în țările care îi așteaptă. Se știe de altfel că avem regiuni în jurul hotarelor noastre cu masă compactă românească, rămasă pradă tuturor vicisitudinilor istorice.

Frații noștri, rămași în ai bisericii strămoșești din Bulgaria, Iugo-Slavia, Grecia, Albania, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia și America, sunt oprită cu însetoșare semnalul mântuirii lor și de o viață trăind în țara întregă.

Prin acțiune națională de mână în mână, Statul și Biserica noastră să se preocupe direct și îndrept de viața lor, prin fixarea unui plan de acțiune sistematică.

Acest program poate fi conceput pe temeiul principiului de reciprocitate, întrucât aproape toate statele pominate au și ele la rândul lor conaționali pe teritoriul Statului Român.

Studențimea română și creștină adunată în Congresul general, au datorat să atragă atențiunea organelor politice și ecleziastice, de a ameliora situația sufletelor dincolo de frontierele noastre naționale.

Termin cu deviza tineretului naționalist creștin român de dincoace și dincolo de hotare, care trebuie să rămână scrisă cu litere de aur în inimile noastre:

Prin luptă, muncă și voință.

Vom ajunge la biruință!”

București, la 21 V 1934.

SILVIUS M. P. MICLEA

Secretar General al „Federației Studenților
Teologi Ortodocși Români”, din
Banatul Iugoslav

Corul bulgăresc al bisericii române din Sofia...

Citind în „Universul” anunțul despre concertul ce se va da la Ateneul Român, de către corul bisericii române din Sofia, am simțit o deosebită bucurie, căci, colonia română din Sofia, de sub direcția și binevoitoarea ocrotire a D-lui Ministru Vasile Stoica, a reușit să organizeze un cor așa de bine, încât să se simtă în stare ca să dea concert în Capitala Țării.

În felul acesta, să arate tuturor că românii din Sofia, nu stau mai prejos de celelalte comunități române sau străine din alte Metropole...

Noi, românii timoceni, care ca niște copii răzleți ai neamului, aruncăm privirile fie către București, fie către ministerul nostru din Sofia, căci D-sa este cel mai în drept ca să ne ia sub scutul său, ne-am bucurat din suflet și cu toții ne-am grăbit, așa cum am putut, să ne ducem la Ateneu, pentru ca să luăm parte la bucuria generală, bucurie, care mai presus de toate se cuvine nouă...

În așteptarea începerii concertului, am luat programul, dar... ce mare a fost mirarea noastră, când am citit în program, că numele tuturor soliștilor, chiar în cântecele noastre, erau bulgărești... Am zis, «este o întâmplare, dar, trebuie totuși să fie majoritatea români!...».

Am ascultat cu plăcere deosebită execuție a concertului, a fost admirabilă. Bineînțeles, atât cât putem aprecia noi, care nu avem pretenția de critici muzicali...

Știri, fapte și diverse informațiuni

1. Noul regim militar din Bulgaria, care a venit (după afirmările oficioaselor), în numele respectării conștiinței cetățenești, în comunele românești din jud. Vidin, a numit primari, numai neași bulgari și macedoneni. Alegerea s'a făcut în persoana celor mai cruzi, care terorizează populația românească, o maltratează pentru cele mai mici motive, o supune la cele mai grele angarale, neavând drept să se plângă pentru rechiziția vitelor și vehiculelor lor.

2. Primarul com. Stanofarn din jud. Vidin a reușit în scurt timp ca să adune dela populația comunei sale, amenzi în valoare de peste 400.000 leva, majoritatea cazurilor fiind neserioase și fanteziste. Spre a se vedea mentalitatea acestui vătășel imberb, este suficient a arăta faptul că acum câteva săptămâni a bătut în mod barbar ciobanul satului, pentru motivul că trecând cu oile pe drum, ele au făcut praf și l-a supărat pe „excelența” sa.

După afirmările autorităților din Vidin, această comună ar fi fost „cuibul propagandei românești”. În realitate, aceștia sunt niște bieți țărani și prin faptul că sunt români, dl. primar se poartă cu ei ca un adevărat barbar.

3. Capitanul de graniță din jud. Vidin, care stă cu reședința în com. Novesal, jud. Vidin, supune populația românească din localitate la cele mai insuportabile obligațiuni, fără nici un drept, de multe ori și pentru treburile sale personale. În schimb însă, aceeaș populație este lipsită de cele mai elementare drepturi și libertăți, până și lămpile i-au fost interzise să le aprindă în timpul nopții.

4. În garnizoana din Vidin există o școală pentru subofițeri și reangajați, grade inferioare, în care însă se primesc în prezent numai curați bulgari. Până acum câțva timp, militari români grade inferioare și ofițeri au fost recunoscuți ca cei

mai buni ostași, fapt care a fost confirmat de trecutele răboaie, acum însă, sunt trădători.

5. În ziua de 30 Noembrie a. c., Primarul orașului Vidin, dr. B. Bonceff (un notoriu românofob), împreună cu un Inspector Silvie din Ministerul Agriculturii, a ținut numaidecât să ferească pe bieții noștri țărani, din com. Chirimbeg, luându-le din izlazul satului 14 ha., pentru scopuri nemărturisite. Aferim, — ce zice turcul!

Cu asta vroia dânsul să se prezinte în fața autorităților noastre dela Craiova și la Calafat?

6. În toate comunele noastre românești din Valea Timocului și dreapta Dunărei, au fost destituiți nu numai toți primarii dar și toți registratorii și personalul polițienesc, fiind înlocuiți cu bulgari sadea, aduși axpres, de pe cine știe unde. Credem că nu mai e nevoie de comentări!

Scrisoare din Timocul bulgăresc

Marine,

Cartea ți-am primit-o și am tras belea rea dupe partea ta. A venit soldați dila post și a cătat prin casă și a găsit scrisoarea ta și m'a loat la post și m'a bătut și de acolo m'a mănât la Novo-Selo. Și acolo m'a bătut că cică eu sânt agentu Românici în Bulgaria. Tu mă întrebi să-ți scriu cum să poartă cu noi aicea, noi trăim cu soldații de tot rău, mai rău de când cu tureii. Daci înaintea scriene cu bucvile (literile) bulgărești, Primește multă sănătate dela noi toți ai de acasă.

I. P.

Com. Isan jud. Vidin

Recenzii

„Viața Literară”. Apare în Capitală cu un bogat și variat material literar și filosofic. Toate problemele culturale și literare sunt tratate cu o eleganță și o erudiție demnă de orice revistă de specialitate din străinătate.

Vom reveni cu altă ocazie mai amănunțit.

Arhivele Basarabiei, revistă de istorie și geografie a Moldovei dintre Prut și Nistru, Chișinău, „Tiparul Moldovenesc” 1934, No. 3.

Publicațiile noastre din provincie și-au schimbat de mult caracterul lor provincial. De multe ori periodicele care apar în cine știe ce colț îndepărtat al țării, rivalizează nu numai în formă, dar și în maturitatea cu care pun și rezolvă problemele. Sunt cunoscute, în acest sens, **Arhivele Otteniei**, la care putem adăuga și pe ale Basarabiei, unde se observă aceeași serioasă preocupare, cu același zel de muncă. Dar, desigur, onoarea nu poate fi decât a conducătorilor: T. G. Bulat și C. N. Tomescu, precum și a p. s. episcop Visarion.

Revista cuprinde articole și documente prețioase.

Viața Basarabiei, Chișinău. Director: Pan Halippa.

Remarcăm studiul d-lui V. Tepordei, despre Alexie Mateevici, cunoscutul poet basarabean. Dl. V. Tepordei, susține că Alexie Mateevici, este poetul care trebuie revendicat pentru curentul poporanist, cu toate că a fost strein de curentele din Vechiul Regat. Alexie Mateevici a cunoscut adânc viața țărânului și mai ales lipsurile ei. De aci, din această cunoaștere, au reușit aceste versuri, care-l integrează în curentul poporanist:

„Hai măi frate, hai măi frate
Zorile s'aprinđ,
Hai să cântăm dreptate,
Voie și pământ.
Plugărit-am viața toată
Ș'am muncit noi rău,
N'am văzut zi luminată
Numai greu, tot greu.
Și pe umeri numai juguri

Pân'acum am dus,
În robie și în lanțuri
Toate ni le-au pus.

Mar semnează d-nii: Pan Halippa, N. Spătaru, Tt. Holban, etc.

Rod Nou. Silistra. Într'un oraș unde viața are aspectele cele mai ciudate, am dori ca orice emanație să fie expresia vieții respective în tot complexul ei. Ar fi mai interesantă și ar avea nota specifică — valoarea reală a unei publicații. Deși alcătuită după calapod de capitală, revista deviază printr'un monoton acord tomatec de prea multă duioșie.

Silistra are viață mai complexă.

Bărăganul, Director N. Thomescu-Baciu.

Revistă, cu bogat și prețios material dela sate și pentru sate.

Căminul Cultural.

Înregistrăm aci, apariția revistei „Căminul Cultural”, care face parte din seria publicațiilor Fundațiilor Culturale „Principele Carol” sub direcția d-lui D. Gusti.

Alături de Albina, revista **Căminul Cultural**, e menită să aibă aceiași grije: cercetarea și ridicarea vieții țărânului român la forme de viață proprii și superioare. Desigur, muca tinerimii universitare, la apelul Regelui și sub conducerea d-lui D. Gusti, care era făcută numai pentru țărani: totul pentru voi, nimic pentru noi; noi vă dăm, dar nu cerem — așa se exprima d-l Gusti, — trebuie să fie susținută de câteva principii, care se vor găsi în revista **Căminul Cultural**.

Era Nouă, jud. Trei-Scaune.

Am remarcat și cu altă ocazie seriozitatea acestei publicații și problemele capitale pe care le discută. Relevăm din numărul din Sept., Limba românească și revizionismul, de G. D. Seroba.

Colinda, Martie-Iunie, Bărlad.

Remarcăm: Stilul lui Slavici în capod'operele sale, de Gh. Bujoreanu.

Stăna, organ al oierilor din întreaga țară, Poiana-Sibiului. Revista apare deci în „țara oieritului”.

Grai Moldovenesc, Iași, Director: A. G. Delasăntinele, August-Octombrie.

Semnează: Al. Cazaban, Zaharia Stancu, G. Bacovia, M. Gr. Constantinescu, A. G. Delafântănele, etc., scrători ai Capitalei.

Am mai primit la redacție:

Viitorul No. 21, Nov.

România Militară, Oct. An. LXXI No. 10. Red. și Adm. Marele Stat Major.

Poporul Românesc, An. III, Oct. No. 15. Red. și Adm. Gara Chiila-Ifov.

Raza literară, Buc. B-dul Elisabeta 43.

Prahova, An. I No. 2. Abon. Lei 100.

Propășirea Agriculturului, Iulie-August. Red. și Adm., str. Academiei 2 București. Abon. Lei 120 și 80.

Vraja Mării, An. II No. 11—12, Nov. 1934.

Buletinul Fed. Sind. de Funcț. particulari, B-dul Carol No. 7, An. II No. 11.

Izvoarașul, Red. și Adm., Bistrița-Mehedinți of. T. Severin. Abon. Lei 100.

Catedra, An. VIII No. 3—4 Noembrie, cu fotografia și autograful Marelui Voevod Mihai.

ZIARE: *Tinerimea Patriotică* Buc., *Românul* Buc., *Ortodoxia* Buc., *Solia Dreptății* Orăștie, *Pământul Calărași*, *Veacul Nostru* Bărlad, *România dela Mare* Constanța, *Plugarul* Brăila, *Gorjanul*, Tg.-Jiu, *Flamura Verde* Buc., *Victoria Olteniei* T.-Severin, *Marea Noastră* Constanța, *Gazeta Cărților* Buc., *Răsăi Soare...* Blaj, *Shqipëria E Rë* (Albania Nouă), 28 Nov. Constanța, număr festiv cu ocazia împlinirii a 22 de ani dela eliberarea Albaniei.

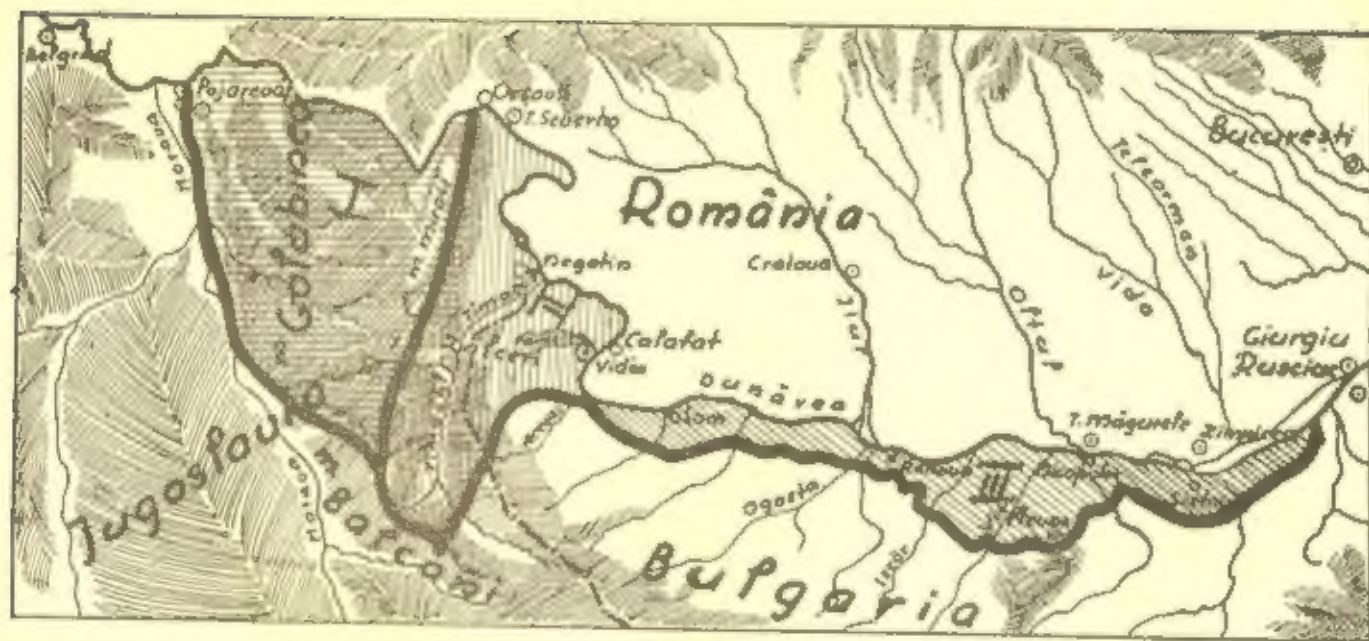
Nădejdea, ziarul românilor din Banatul jugoslav — Vârșet — de sub conducerea d-lui dr. S. Butoarcă, în care se remarcă eforturile fraților noștri bănățeni pentru graiul și sufletul românesc.

La 14 Decembrie a. c. s'a constituit Federația Românilor de peste hotare și s'a ales următorul comitet:

1. *Președinte, D-l Dr. P. Vodă-Timoceanu,*
2. *Vice-președinte, D-l Roza Ilie,*
3. *Secretar General, D-l Silviu Miclea,*
4. *Casier, D-l A. I. Andrei și*
5. *Bibliotecar, D-l I. Lutași.*

HARTA VALEA TIMOCULUI ȘI DREAPTA DUNĂRII

Scara 1 : 2.250.000

LEGENDA:

I. Românii din masivul Balcanilor sârbești (Iugoslavia).	III. Românii din județul Plevna-Bulgaria.
II. Românii de pe Valea Timocului (Bulgaria și Iugoslavia).	IV. Frontiere.